

Párizs, 1944 októbere

Hazudni csak mesterfokon érdemes. Az ember vagy profi módon űzi a hazugságot, vagy belebukik. Amikor Xénia Fjodorovna életében először hazudott a lányának, egyenesen belenézett Natasa szemébe, és kezét kezében tartva, nyugodt, de határozott hangon közölte vele, hogy édesapja szívrohamban meghalt. Natasa elfehéredett. Xénia a Luxembourg-kertre nyíló tágas szalonban, ahol lánya a vállának dőlve zokogott, még mindig orrában érezte férje vérének szagát – a vér összefröcskölte a szőnyeget meg a falakat, most is látni lehet a nyomokat.

Micsoda igazságtalanság, gondolta, miközben érezte, lánya törékeny testét szinte átjárja a remegés. Négy hosszú évet töltöttek távol egymástól, most már igazán itt lett volna az öröm ideje. Amikor a német csapatok megszállták Franciaországot, Xénia azt hitte, Natasa vidéken nagyobb biztonságban lesz, mint Párizsban, így hűgára bízta, aki akkoriban Nizza környékén talált menedéket. Xénia sokszor úgy érezte, egy örökkévalóság telt el azóta. Most pedig ahelyett, hogy átadnák magukat a boldogságnak, újabb rossz hírral szomorítja a gyereket. Natasa imádta Gabrielt, aki szeretetteljes és odaadó apa volt. Hogyan is vallhatná be neki az igazat? Xénia egyszeriben újra maga előtt látta a jelenetet: két hónapja se volt, Párizs örömmámorban úszott, a harangok zúgtak-kongtak a napfényben, a felszabadított főváros lázasan ünnepelt, Gabriel Vaudoyer pedig felesége homlokához szorította a revolver csövét, és azt követelte, vallja be, hogy mindig is másik férfit szeretett.

– *Mamocska*, ugye, nem szenvedett? – kérdezte elhaló hangon Natasa.

– Nem – mormolta Xénia.

Gabriel vonásait egészen eltorzította a harag és féltékenysé-
g, tekintete a messzeségbe veszett, mintha többé semmi
nem kötné az élethez. A rafinált és okos ügyvéd, aki egész
addigi életében magabiztos volt, sosem bocsátotta meg,
hogy felesége nem tudott az első szerelmétől elszakadni.
Xénia nem is haragudott rá ezért. De sem az érzelmi zsa-
rolás, sem a fenyegetés nem tudta megtörni az orosz nőt:
ha egyszer túlélte a bolsevik forradalmat, a száműzetés és a
háború viszontagságait, akkor Gabrielnek sem sikerülhetett
fölébe kerekednie. Amikor a férfi meghúzta a ravaszt, volt
rá esély, hogy feleségére fordítsa a fegyvert. Xénia meg volt
győződve arról, hogy ha így történt volna, Gabriel azonnal
újratölti a pisztolyt, és végez saját magával is. Natasa pedig
teljesen árván maradt volna.

A fiatal lány összeszedte magát, kezével kitörölte a köny-
nyeket a szeméből. Haja nedvesen tapadt homlokához.
Látszott, mennyire zavarja, hogy szabadjára engedte érzéseit.
Majdhogynem dühös volt. Hogy megváltozott! A szőke
copfos, kerek képű, indulatos gyerekből karcsú, tizenhét
éves, megkapóan bájos fiatal lány lett; mozgásában volt egy
kis esetlenség, mintha még szoknia kellene testének bizony-
talanul változó körvonalait. A nélkülözések és a háborútól
való rettegés senkit sem kímélt. A fiatal lány tekintete sötét
volt és kifürkészhetetlen, Xénia úgy érezte, mintha egy ide-
gen állna vele szemben. Kíváncsian és nyugtalanul figyelte
lányát. Más hangok, más kezek vigyázták Natasát ezekben
az elrabolt években, amelyeket már senki sem adhat nekik
vissza. És hát a távollét is egyfajta árulás, nem?

Valahol a lakásban becsukódott egy ajtó. Xénia össze-

rezzent. Hiába, elszokott tőle, hogy másokkal is osztozzon az otthonán. Egy ideje négyen éltek együtt, a szobák újra megteltek étellel. Boldogan fogadta Natasa, Felix és Lilli hazatértét. A pályaudvaron különös érzés kerítette hatalmába, amikor végre átölelte a Seligsohn gyerekeket. Barátnője, Sara még 1938-ban bízta rá őket, azt remélte, később majd férjével és legkisebb gyermekükkel utánuk jöhetnek, és így mindnyájan megmenekülnek a nácik elől. Csakhogy Sarának és Victornak nem sikerült elhagyniuk Németországot. Az embercsempészt, aki biztonságos helyre vitte volna őket, valaki feljelentette, az ellenállási mozgalmat felszámolták. Xénia semmit sem tudott róluk, a legrosszabbra volt felkészülve. Csak az vigasztalta, hogy legalább Felixet és Lillit biztonságban tudta maga mellett.

A fiatalok mindenképp vissza akartak jönni Párizsba. Árkeltek a szétbombázott Franciaországon, Xénia pedig naivan azt gondolta, ugyanúgy kapja vissza őket, ahogy a háború elején elmentek: hogy Natasa még mindig ugyanolyan huncut és heves, és néha szeret parancsolgatni; hogy Felix tekintete még mindig olyan tüzesen néz majd rá rövidre nyírt sötét haja alól, és hogy Lilli ugyanaz a félnék és csendes kislány, akit annyira meggyötört az elválás szüleitől. Noha az elmúlt években többször is meglátogatta őket, például amikor hamis papírokat vitt a Seligsohn gyerekeknek, ezek a nyugtalanságban töltött együttlétek valahogy mégis kihullottak az emlékezetéből. Talán mert próbált úgy viselkedni, mintha semmi sem történt volna, mintha a tragédiák elkerülték volna őket, és mintha minden rosszat egy csapásra eltörölhetett volna.

Őszi eső csordogált az okkersárga és rőt leveleken, opálos fény vonta be a mives fabútorok körvonalait; Xénia Natasa szép arcát nézte, amelyen árkokat szántott a fájda-

lom. Tehetetlennek érezte magát, és dühös is volt, amiért nem találta a megfelelő szavakat, amelyekkel leplezhetné tanácsstalanságát. Szégyenérzete sem könnyítette meg a dolgát. Gabriel halála sokkolta, mégis valami felszabadultságfélét is érzett. Kapcsolatuk férjével annyira komplikált volt, hogy most inkább csendbe burkolózott, félt, hogy túl sokat árulna el. Mindennél jobban szerette volna megóvni Natasát a jelen és jövő sebeitől, bár nyilvánvaló volt, hogy családjuk gondtalan élete már 1917-ben, azon a bizonyos februári estén semmivé foszlott, amikor Fjodor Szergejevics Osszolin tábornokot petrográdi palotájában felkoncolták a bolsevikok, Xénia pedig ott állt mezítláb édesapja holtteste előtt.

– Bocsáss meg, Mama – fordult felé Natasa. – Ne haragudj. Akkor nemsokára találkozunk, ugye?

Azzal futott is a szobájába, Xénia pedig egyedül maradt a szalonban. Egyedül a titkaival.

Néhány nappal később Xénia kilépett a Divatkamara épületének kapuján; hóna alatt egy dossziét szorongatott, ajkán mosoly játszott. Régi barátja, Lucien Lelong elnök fogadta, ott voltak a Nemzeti Segélyalap képviselői is; a tárgyalás kifejezetten sikeres volt. A szövetség a háború áldozatainak megsegítésére gyűjtött, valakinek pedig kipattant az ötlet a fejből: kiállítás lehetne tartani szobrokból, amelyek a párizsi divatcégek kreációit viselnék. A hetven centiméteres fémszálás babát a fiatal és tehetséges Éliane Bonabel grafikusnő tervezi meg, a kivitelezésben híres művészek vennének részt. A divatvilág és a művészet újfajta, eddig ismeretlen kapcsolata ígéretes távlatokat nyitott. Jeanne

Lanvin, Jacques Heim és Elsa Schiaparelli már javában törték a fejüket az újabb kreációkon. Christian Bérard rendező színházi előadáson gondolkodott, amelyen felhasználta volna a bábukat; a munkálatokhoz festőket és díszlettervezőket is szerződtetett. Még maga Jean Cocteau is mutatott érdeklődést, megígérte, hogy részt vesz a díszlettervezésben. Kettős cél vezérelt mindenkit: egyrészt minél nagyobb összeget szerettek volna gyűjteni a szövetségnek, másrészt vissza akarták adni a francia divatszakma egykori hírnevét, és be akarták bizonyítani, hogy a háborútól és a megszállástól függetlenül még mindig Párizs a divat fővárosa, és ezen semmi sem változtathat. Robert Ricci, a terv egyik szülőatyja már címet is adott a kiállításnak: „Divatszínház”, Xénia feladata volt a rendezvény megszervezése.

A fiatal nő határozott léptekkel ment az utcán, fatalpú cipője kopogott a járdán. Az épületek homlokzatairól undorító köpetek csordogáltak lefelé az üzletek kirakatainak golyó ütötte üvegén. Xénia szorosabbra fogta kopott kabátjának gallérját; metsző szél fújt. Egy fehér sapkás katonai rendőr megállította a forgalmat, hogy utat engedjen az amerikai nagykövetség felé tartó amerikai autókonvojnak. Az egy-két autó és a biciklisták türelmesen várakoztak, de nem leplezték bosszúságukat. Nyáron még mindenki lelkesen üdvözölte az amerikai csapatokat, mostanra mindebből neheztelés maradt csak, ami panaszkodásban és ideges ajakrángatásban fejeződött ki. Mintha a franciák végleg kifogytak volna a fehér kenyérből, amelyet a pékek örömmámorban sütöttek a felszabadulás idején az amerikai lisztből; ez a fehér kenyér egykettőre eltűnt a polcokról, amikor a szövetségesek elismerték de Gaulle ideiglenes kormányát. És mivel a franciák természetüknél fogva rátartiak, a rossz életkörülmények, a megszorítások

meg a feketepiac miatti ingerültségükben bizony belehaptak a kézbe, amely elhozta nekik a szabadságot, annál is inkább, mert már senki sem hitt a gyors győzelemben. Igaz, Hitler veresége elkerülhetetlen volt, és a Wehrmacht csapatai egyre inkább visszavonulásra kényszerültek a fronton, azért még nagyon is elkeseredett dühvel harcoltak. Az emberek folyamatos aggodalomban éltek. „Vajon mikor ér véget a rémálom?”, kérdezték egymástól. Mindenkinek csak a sok millió halott, az eltűntek és börtönbe vetettek jártak az eszébe. Mindezzel együtt, honfitársai borongós és mogorva hangulata ellenére, Xénia mégis hitte, hogy jobb napok jönnek.

Épp a Tuilériák felé vezető lépcsőn ment lefelé, amikor hirtelen robbanásféle zajt hallott. Összerázkódott, meg kellett kapaszkodnia a lépcsőkorlátban, csak így tudta megtartani az egyensúlyát. A dosszié kicsúszott a kezéből, a lapok a földre hullottak. Mögötte a járókelők sürgölődtek: semmi sem történt, csak egy autógumi durrant szét. Bosszúsan áthajolt a korláton, hogy összeszedje a vázlatokat, de a túlságosan hirtelen mozdulattól megsédült.

Tíz éve történt, az 1934-es megmozdulások idején. A lovas rendőrök felbőszítették a tömeget, a tüntetők üvöltve énekelték a Marseillaise-t, miközben próbálták kimenekíteni a sebesülteket. Lázás izgalom, puskaporos hangulat uralkodott. Az emberek féltek az eltévedt golyóktól, egy felborult autóbusz lángolt az úttesten. Max minden figyelemzettség nélkül, egyszerre csak feltűnt a semmiből: mindig is így jelent meg az életében. Csak állt ott a kopasz fák alatt, felhajtott gallérú bézs kabátban, kezében fényképezőgéppel.

Vannak szerelmek, amelyek olyanok, mint valami seb. Elég egyetlen halvány kis emlékfoszlány, máris előtűnik a régmúlt. Egyetlen nap sem telt el anélkül, hogy Xénia ne

gondolt volna a férfirra. Órákon át feküdt, teljesen kimerülve, egész testében érezte Max jelenlétét, tekintetét, lélegzetét, bőre illatát, pedig azt sem tudta, él-e még. A bizonytalanság úgy marta a testét, akár a sav.

Max von Passau volt a mindene. Valójában semmi és senki nem létezett rajta kívül. A férfi volt az első szeretője, örökre megjelölte a testét és a lelkét; Xénia pedig a lehető legnagyobb áldozatot hozta érte, letette a fegyvert, és megadta magát, éppen ő, aki a küzdelmekben kemény páncélt növesztett, és a világ minden kincséért sem mutatta volna sebezhetőnek magát. Max rögtön beleszeretett, úgy, ahogy csak azok tudnak szeretni, akik még soha semmit nem veszítettek el. Xéniában nem volt meg ez a fajta méréség, éveket vesztegetett el, menekült ez elől a szerelem elől. Háborúnak kellett kitörnie ahhoz, hogy végre közeledni merjen, azon az őszi estén, Berlinben, miközben a Harmadik Birodalom sötét árnya borult Európára és az emberek lelkére.

Xénia felgyorsította lépteit. Régebben, amikor Max Párizsba jött, mindig a Meurice hotelben szállt meg. Itt találkoztak titokban, férje semmit sem tudott; ő lázas önkívületben, türelmetlenül várta a találkát, Max pedig az egész világot adta neki. Mégis, néhány hónap után újra elüldözte magától, mert félt, és mert gögös volt. Fájdalmas dolgokat mondott a férfinak, még ma is emlékszik Max sebzett tekintetére. Remegés futott át a testén. Sosem fogja megbocsátani magának, hogy fájdalmat okozott ennek a csupa tűz férfinak, ennek a tehetséges művésznak, aki felmagasztosította a testét, amikor modellt állt neki... Max kivételes férfi, rendíthetetlenül becsületes, egyetlen hibája volt csak, hogy annak idején épp Xénia Fjodorovna Osszolinába szeretett bele.